

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.— Za vse druge države in Ameriko K 5'60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Mirovna ponudba centralnih držav.

Dunaj, 12. decembra. Uradno se razglašja:

Ko je bila leta 1914 potrpeljivost Avst.-Ogrske napram celi vrsti načrtoma nadaljevanih in še vedno stopnjujočih izvajanj in groženj izčrpana, ter je bila monarhija po skoro 50 nepretrganih letih miru prisiljena poseči po meču, niso bile za to težko odločitve merodajni niti agresivni, niti osvojitveni nameni temveč izključno le trpka zapoved silobrana, da mora monarhija braniti svoj obstoj in se za bodočnost zavarovati pred podobnimi zahrbtnimi atentati sovražnih sosedov. To je bila naloga monarhije v sedanjih vojni, to je bil njen cilj. Skupno s svojimi, v zvestem vojnem tovarštvu preizkušeni zavezniki, sta avstro-ogrška vojska in mornarica, boreč se in krvaveč, pa tudi prodirajoč in zmagojoč izvojevali bogate uspehe, ter uničili namene sovražnikov. Zveza četverih držav ni le izvojevala nepregledne vrste zmag, temveč ima v svoji posesti tudi obširna sovražna ozemlja. Nezlomljena je njena sila, katero je nedavno občutil zadnji izdajalski sovražnik. Neomajna je žilava odporna volja njenega prebivalstva. Nikdar ne morejo sovražniki upati, da bi premagali in razbili to zvezo držav, nikdar se jim ne bo posrečilo, da bi jo z zapretjem mej in izstradanjem prisilili k tlom.

Njihovi vojni cilji, katerim se v tretjem letu vojne niso približali, se bodo v bodoče izkazali kot nedosežni. Brez haska in zaman je torej nadaljevanje boja za sovražnike.

Države, kvadrupelaliance pa so učinkovito stremele za svojim ciljem: obrambo proti dolgo nameravanemu in dogovorjenemu napadu na njihov obstoj in njihovo integriteto ter pridobitev realnih garancij proti obnovitvi podobnega ogrožanja njihovega obstoja in mirnega razvoja; one se ne bodo nikdar dale potisniti z zasiguranega temelja svoje eksistence, ki so si ga pripravile z izvajanimi uspehi. Nadaljevanje morilne vojne, v kateri morejo sovražniki se mnogo uničiti, s katero pa ne

morejo vsled trdne odločnosti kvadrupelaliance več spremeniti usode, izgleda vedno bolj kot brezsmiselno uničevanje ljudi in blaga, kot nečloveški čin, ki ga ne opravičuje nobena potreba kot zločin na civilizaciji. V tem prepričanju in pa upanju, da bi se isti nazor mogel uveljaviti tudi v sovražnem taboru, je pri dunajskem kabinetu, v popolnem soglasju z vladami zveznih držav dozorela misel, odkrito in lojalno poskusiti, ali bi ne moglo priti s sovražniki do razgovora v svrhu, da se doseže mir. V ta namen so danes vlade Avstro-Ogrske, Nemčije, Turčije in Bolgarije poslale zastopnikom dotičnih držav, ki ščitijo interese respektivnih državljanov v sovražnih deželah enako se glaseče note, ki pojasnjujejo pripravljenost, priti s sovražniki mirovna pogajanja ter vsebujejo prošnjo, da naj to izjavo potom svojih vlad sporočijo dotičnim sovražnim državam. Istočasno je bil ta korak sporočen s posebno noto zastopnikom sv. stolice, in je bil papež naprošen, da bi se vneto interesiral za to mirovno ponudbo. Ravnotako so bili o demarši obveščeni zastopniki ostalih nevtralnih držav v vseh štirih prestolicah, da poročajo svojim vladam.

Avstro-Ogrska in njene zaveznice so s tem korakom znova odločilno dokazale svojo miroljubnost. Sedaj naj sovražnik pred vsem svetom pokaže, kakšno je njegovo mišljenje. Kvadrupelaliance pa ne bo, najsí bo rezultat njegovega predloga kakršenkoli, pred sodnim stolom njenih lastnih narodov mogla zadeti nobena odgovornost za morebiti vsiljeno mu nadaljevanje vojne.

Nota se glasi v nemškem prevodu:

Najstrašnejša vojna, ki jo pozna zgodovina, divja že skoro dve in pol leta v velikem delu sveta. Ta katastrofa, ki je vez skupne tisočletne civilizacije ni mogla zadržati, je zadela človeštvo v njega najdragocenejših pridobitvah. Ona grozi razbiti v prah duševni in materialni napredek, ki je tvoril na začetku 20. stoletja ponos Evrope. Avstro-Ogrska in njene zaveznice, Nemčija, Bolgarija in Turčija so v tem boju dokazale, da je njih sila nepremagljiva. Izvojevale so ogromne uspehe nad sovražnikom, ki jih po svojem številu

in po vojnem materialu nadkriljuje. Neomajno se držijo njihove čete proti opetovanim napadom sovražnih armad. Najnovejši juriš na Balkanu je bil naglo in zmagovito razbit. Zadnji dogodki dokazujejo, da tudi nadaljevanje vojne ne more zlomiti njihove odporne sile, temveč da opravičuje celokupni položaj pričakovanje nadaljnjih uspehov. Države kvadrupelaliance so bile prisiljene poseči po orožju, da branijo svoj obstoj in svobodo svojega nacionalnega razvoja. Tudi slavni čini njihovih armad niso na tem ničesar izpremenili; vedno so vstrajale v prepričanju, da njihova lastna prava in njihove upravičene zahteve nikakor ne nasprotujejo pravicam ostalih narodov. Zvezne države ne stremijo za tem, da bi svoje sovražnike razbile ali uničile. V svesti si svoje vojaške in gospodarske sile in pripravljene nadaljevati vsiljeni jim boj do skrajnosti, istočasno pa prešiniene želje, preprečiti nadaljne vojne.

* * *

Dunajski uradni komunike vsebuje pasus, ki bo navdal avstrijske narode s posebnim zadovoljstvom. Komunike poudarja namreč, da je dozorela misel ponuditi sovražnikom mir pri dunajskem kabinetu.

Mirovna ponudba se predvsem odlikuje po svojem zmernem tonu pa tudi po zmernosti svoje vsebine. Pravice in zahteve centralnih držav ne nasprotujejo pravicam ostalih narodov, tako se glasi poglobitveni odstavek mirovne note in kvadrupelaliance ne misli svojih nasprotnikov uničiti.

Ali bodo prišli nasprotniki do prepričanja, da je napočil usodepolni trenotek svetovne vojne in da je treba le dobre volje, da se reši človeštvo vojnih grozovitosti. Ravno v zadnjem času smo slišali iz sovražnega tabora staro pesem o vojni do skrajnosti. Toda vprašanje je, ali soglašajo narodi entente s svojimi vladami res tako odločno,

PODLISTEK.

Vladimir Korolenko.

Brez besede.

Dalje.

Ko sta prišla domov, je vzel Nilov denar iz žepa, ga razdelil v dve enaki polovici in dal eno Matveju.

„To sva si danes zaslužila,“ reče. „To je za predavanje. Pripovedoval sem o najini domovini in vaše doživljaje. Pravično je, da dobite tudi vi polovico.“

Matvej se je najprej branil, a naposled je vendar vzel denar. V onem času so se odnošaji do Nilova precej spremenili. Vzlic temu, da mu ni bilo vse razumljivo, vendar ni več mislil na izgubljenega sina. Ko je spravil denar, je v zadregi pogledal Nilova. Rad bi bil na kak način izrazil svojo hvaležnost in spoštovanje. Ustnici sta se bližali Nilovi roki in koleni sta se mu upognili za globok priklon. A na Nilovem obrazu in morda tudi v minolih, skupaj preživelih tednih je bilo nekaj, kar ni Matveju dopustilo izvršiti nakane. Vzel je denar, ga položil predse in dejal:

„A kaj . . . oprostite, ali ne mislite, prosim vas, kaj slabega . . . Je-li to mnogo denarja?“

„Ne ravno mnogo, a vendar toliko, da si lahko napravite dobro obleko,“ odvrne Nilov. „Saj vi hodite vedno v isti na delo in v praznik.“

„Oh,“ reče Matvej in zamahne z roko. „Jaz sem priprost človek in delavec.“

„Vsi so tu priprosti ljudje in delavci se ne smatrajo za nič slabše kot drugi in se tudi po zunanosti nočejo razlikovati. Svetujem vam, da si napravite obleko in perilo.“

Matvej zre v tla.

„Oprostite mi,“ reče. „Ne da bi vas morda ne hotel poslušati . . . ali kaj drugega . . . A . . . povejte mi: ali se lahko pri tem delu prihranim denarja za povratek?“

„Kam?“

„Nazaj v domovino!“ reče Matvej strastno. „Vidite, doma sem prodal hišo, polje in konja . . . Sedaj pa bi vlekel kakor vol, da bi se mogel vrniti — in da postanem radi mene tudi najzadnji delavec, tamkaj, pri nas doma . . .“

Nilov gre, nekaj premišljajoč, enkrat po sobi gorindol, potem obstane pred Lozinskijem ter pravi:

„Čujte, Lozinskij. Toliko že lahko zaslužite. Ščasoma se tudi lahko povrnete. Ali . . . vsak človek mora vedeti kaj dela. Čemu ste pa prišli sem?“

„Oh,“ reče Matvej in zamahne z roko. „Kaj ne pride včasih človeku na um?“

„Poizkusite se spomniti na to, kar vam je takrat prišlo na um.“

Matvej nagubanči čelo in sam se je moral čuditi, kako težko so mu prihajale besede in misli.

„Oh! Seveda, človek bi rad . . . kos proste zemlje . . . kjer bi bilo prostora za plug . . . No, in . . . par volov, dobrega konja . . . kravo . . . pošten voz . . .“

„In kaj še?“

Matvej je čutil, da mu je ostalo še nekaj na srcu, ko je že naštel vse stvari . . . Anin obraz je stal pred njim . . .

„No, potem“ . . . ojunaci se in nadaljuje, „človek pride v leta. Lastno hišo bi rad in to pomeni tudi lasto ženo.“

„In drugega nič?“

„Drugega . . . Ko bi morda mogel moliti po stari navadi v lastni cerkvi . . .“

Tudi govoric v svobodi se je hipno spominjal, a to je bilo tako nejasno in negotovo, da o tem ni zinil oiti besedice.

Nilov je še čakal. Obraz mu je bil resen in malo razburjen.

„Vse to lahko najdete tukaj,“ reče rezko in odločno, „vse, kar iščete. Čemu hočete torej proč?“

In ko vidi, da je rezek glas Matveja razžalil, dostavi:

„Najtežje ste prestali: prve korake, ki so mnogokateremu v pogin. Sedaj imate že pot pred seboj. Živite nekoliko časa tukaj. Spoznavajte ljudi, šege in običaje . . . In če vas vzlic temu potem še vleče nazaj . . . tako nazaj. . . da ni ničesar v stanu vas obdržati . . . No . . . potem . . .“

Nilovov glas se je tresel v strastni razburjenosti. Matvej je to opazil in vprašal:

„In vi . . . oprostite . . . vi hočete vseeno proč?“

Senca je legla na Nilovov obraz.

„Da,“ odgovori. „Jaz imam svoje vzroke . . .“

„To se pravi . . . Zase niste našli onega, česar ste iskali?“

Nilov odpre okno ter izpostavi obraz prijaznemu pihljanju vetra. Mirna noč je zrla skozi okno, zvezde so lesketale in v mali razdalji so se svetile luči mesta Doubletowna. Dimniki tovar so se začeli kaditi, po današnjem dnevu počitka so kurili kotle za jutrnji dan.

„Našel sem tukaj, kar sem iskal,“ odgovori Nilov ter se umakne razburjenega in rdečega obraza od okna. „Čujte, Lozinskij. Varala sva do sedaj drug drugega. Saj ste me vendar poznali?“

da mirovna ponudba ne bo napravila nanje globokega utisa.

Naj odgovorijo sovražniki na mirovno ponudbo centralnih držav kakorkoli hočejo, eno je gotovo: ponudba sama je političen čin prve vrste, pa tudi političen uspeh.

Ne le doma, kjer bo prebivalstvo spoznalo, da vlade od njega ne tirjajo niti ene žrtve več, kakor je nujno potrebno in dokler je neizogibno, temveč tudi v sovražnih in nevtralnih državah, katerih prebivalstvu bo morala biti mirovna nota dokaz, da so pripovedovanja o agresivnosti Nemčije in njenih zaveznic in o osvojitelskih načrtih centralnih armad, ki da hočejo podjarmiti vso Evropo, — prazne bajke.

Še eno je važno in velepomembno. Mirovna nota povdarja, da so centralne države, ako bi ententa ne akceptirala njihove ponudbe ter odklonila mirovna pogajanja, odločene nadaljevati vojno do končne zmage. Iz tega sledi, da smatrajo centralne države svojo ponudbo za edino priliko, ki daje nasprotnikom, da končajo vojno brez katastrofe, brez izgube vsega svojega prestiža. Avstrija in njene zaveznice so odločene, da ponudbe ne ponovijo, da pa potem tudi ne sprejmejo nobene sovražnikove prepozicije več, dokler ga ne bodo popolnoma porazile.

Armado povelje našega in nemškega cesarja.

Dunaj, 12. decembra. Iz vojnega poročevalskega stana poročajo: Cesar je izdal to-le armadno in brodogovorno povelje:

Mojim vojakom armade in brodogovornika!

Božja milostljiva pomoč, vaša in naših dragih zaveznikov hrabrost in vztrajnost sta ustvarili položaj, ki naše končne zmage ne kaže več dvomljivo. Stremeč za tem, da zopet dam v težkem času možato vztrajajočim narodom blagoslov miru, sem Jaz s Svojimi visokimi zavezniki storil poskus, da dosežemo časten mir. Molim k vsemogočnemu, da sprejmi ta korak s svojim blagoslovom. Vem pa tudi, da se boste vi bojevali z istim junaštvom tako dolgo, da bo mir sklenjen ali pa da boste sovražnika odločilno porazili.

Dunaj, 12. decembra 1916.

Karel.

* * *

Monakovo, 12. decembra. Korespondenca Hoffmann poroča: Njegovo Veličanstvo cesar je izdal to-le dnevno povelje na nemško vojsko:

Vojaki!

Zavedajoč se zmage, ki ste jo s svojo hrabrostjo dobojevali, smo Jaz in vladarji zvesto zavezniških držav ponudili sovražnikom mir. Ali bomo dosegli s tem združenim ciljem, je negotovo. Z božjo pomočjo se morate nadalje sovražniku ustavljati in ga poraziti.

Veliki glavni stan, 12. decembra 1916.

Viljem J. R.

Körber demisijoniral.

Dunaj, 13. decembra. „Wiener Zeitung“ je objavila tale najvišja lastnoročna pisma:

„Spoznal sem vas,“ reče Matvej v zadregi. „In tudi jaz sem vas spoznal. Ne vem, ako me boste razumeli, ali glejte . . . že edino zato, da sem se tukaj z vami . . . in z drugimi . . . združil, kakor z enakovrstnimi . . . z brati . . . že samo zato bom tej deželi večno hvaležen.“

Matvej ga z občutkom čudnega ginjenja pozorno poslušal, ne da bi ga popolnoma razumel.

„In če se vzlic temu vračam,“ nadaljuje Nilov, „je . . . pogledajte . . . tukaj je mnogo, kar sem iskal, a . . . tega ne morem seboj . . . Že enkrat sem se vrnil in zopet prišel . . . To je nekaka bolezen . . . A vseeno. Ne vem, ako me sedaj razumete. Morda kasneje . . . Iz domovine me je vleklo k temu, kar je tukaj . . . Tukaj pa vzdihujem po domovini . . .“

Nilov je umolknil in potem sta še dolgo zrla skozi okno v tiho, prijazno noč v tuji deželi. Nilov je mislil na to, da bo kaj kmalu to vse zapustil ter vzel slovo od celega poglavja svojega življenja. Matvej pa je zopet moral misliti na morje in na njegovo tajinstveno, neskončno globino . . . Ravnotako nepojmljivo se mu je sedaj zdelo marsikaj v človeškem življenju, ki je ravnotako privlačno uplivalo na še nejasne misli. Premišljuječ prejšnji pogovor, je čutil, da še samega sebe prav ne pozna in da tiči za vsem tem, kar je Nilov povedal — za kravo in hišo in poljem in Ano — še nekaj, kar ga je vleklo semkaj in kar ga še vedno vleče. A kaj je bilo, tega ne bi mogel niti povedati, niti določiti v lastnih mislih. Pa globoko je bilo kakor morje in zapeljivo kakor daljina vznepajočega se življenja . . .

(Dalic.)

Ljubi dr. von Körber!

Sprejemam ponudeno Mi demisijo avstrijske celokupne vlade ter Vam in drugim Svojim ministrom naročam, da vodite posle tako dolgo, da se sestavi novi kabinet.

Obenem Vam sporočam, da sem poveril svojega tajnega svetnika dr. Aleksandra von Spitzmüllerja s sestavo novega kabineta.

Dunaj, 13. decembra 1916.

Karel m. p.

Körber m. p.

* * *

Novi ministrski predsednik.

Ljubi dr. von Spitzmüller!

Sporočam Vam, da sem sprejel demisijo Svoje avstrijske vlade in da sem ji naročil, da vodi nadalje posle do sestave nove vlade.

Naročam Vam, da sestavite novi kabinet ter mi predložite tozadevne predloge.

Dunaj, 13. decembra 1916.

Karel m. p.

Spitzmüller m. p.

* * *

Z Dunaja prihaja nepričakovana in presenetljiva vest, da je podal ministrski predsednik dr. Körber z vsem svojim kabinetom demisijo, ki je bila sprejeta.

Po smrti grofa Stürgkha je bil dr. Körber dne 29. oktobra imenovan za ministrskega predsednika in sestavil je kabinet, katerega člane je cesar Franc Jožef dne 31. oktobra potrdil.

Körberjevo ministrstvo je prevzelo po grofu Stürgkhu težavno dedščino. Grof Stürgkh se je bil v treh velikih zadevah že zavezal: pogodbeno pogajanja z Ogrsko so bila že skoraj perfekcionirana, izločitev Galicije je bila sklenjena stvar, preureditev notranjih razmer v Avstriji v smislu radikalnih zahtev pripravljena. Körber je postavil svoj kabinet zopet na ustavno podlago ter je zavzel zlasti v pogodbenem vprašanju stališče, ki se ni skladalo z že izdelanim pogodbenim elaboratom. Körberjev kabinet se je lotil svojega posla z veliko energijo. Ureditev gališkega vprašanja je odkazal na parlamentarno pot, zavzel se je krepko za obnovev parlamentarizma, upeljal je sistematično prehranjevalno organizacijo, z ogrsko vlado je pričel nova pogajanja za pogodbo.

O vzrokih Körberjevega koraka v trenutku ni mogoče obširnejše govoriti, ker podrobnejše informacije še niso na razpolago.

Za Körberjevega naslednika je imenovan bivši finančni minister Spitzmüller, glavni sotrudnik grofa Stürgkha pri pogajanjih za obnovev avstro-ogrsko pogodbo. Smatrati bi bilo torej, da pomenja padec Körberjeve vlade restitucijo Stürgkhovega pogodbenega elaborata.

Na vlaških tleh.

Dunaj, 9. decembra.

Sovražnik se pred donavsko armado in desnim krilom generala infanterije von Falkenhayna na vsi črti umika. Romunske sile, ki so hotele še poskusiti najti z gorovja sem zvezo z umikajočo se romunsko armado, smo popolnoma uničili.

Plen armadne skupine od 1. decembra sem znaša nad 70.000 mož, 184 topov, 120 strojnih pušk in nepregleden vojni material.

V dolini Trotusul, potem med Kirlibabo in dolino Bistrice je sovražnik včeraj zopet z močnimi silami napadel naše pozicije. Izvzemši nekatere krajevne uspehe so ostali napadi brezuspešni.

Dunaj, 10. decembra.

Med Silistrijo in Črnovodo so dospeli Bolgari na levi breg Donave. Vzhodno od Bukarešte in Ploestija pridobivamo pri zasledovanju prostora. Čete generala von Arza so zavrnile v obmejnem prostoru zapadno in severozapadno od Ocne silne ruske napade. Samo jugozapadno od Sulte se je posrečilo sovražniku iztrgati nam neko višino. V območju generalobersta von Kövessa je nameril sovražnik več ljutih napadov proti pozicijam zapadno od Fundula Maldovega, za kateri se vrše še tedne vroči boji. Preizkušeni branitelji so napade vsakikrat zavrnili. Bolj proti severu ničesar pomembnega.

Dunaj, 11. decembra.

Na Vlaškem so zavezniške čete prodrle tja v črto Vrzični-Mizil. Dan za dnevom prihaja več tisoč vjetih.

Dunaj, 12. decembra.

Zavezniške čete prodirajo kljub neugodnemu vremenu, slabim potom in mestoma na novo oživlajočemu sovražnemu odporu naprej. Avstro-ogrsko in nemške čete so izvojeve pri Receanu (severovzhodno od Bukarešte) prehod preko reke Jalomite.

Dunaj, 13. decembra.

Sovražni odpor ob Jalomnici smo zlomili. Umikajočega se sovražnega zasledujemo. Avstro-ogrsko in nemške čete se bližajo Buzeu. Rusi so pustili zopet 4000 vjetih v naših rokah.

Dunaj, 14. decembra.

Rusi nadalje napadajo. Dobili so jo tudi večeraj povsodi tako južno doline Uz, kakor v dolini Trotus ter zapadno Tolgyesa, krvavo po glavi.

Nad Comanesci je sestrelil avstro-ogrski letalec sovražno bojno letalo, ki se je prekotatilo ter padlo v nekem gozdu na tla.

Ruski neuspehi.

Berolin, 10. decembra.

Severno od Naroškega jezera, v soteski Skorj, je po ognjoni pripravi brezuspešno napadlo več ruskih stotnij naše pozicije.

Med Kirlibabo in dolino Bistrice so pričeli Rusi včeraj močno napadati. Napadi so se večinomoma z izgubami ponesrečili v našem ognju. Severno od Dorne Vatre izgubljena tla so napadalci drago kupili. Tudi pri napadih južno od doline Trotusula, ki so se v poglavitem ponesrečili, so dosegli Rusi pri precejšnji porabi sil le malo krajevnih uspehov.

Dunaj, 11. decembra.

V Karpatih Rusi kljub težkim krvavim izgubam, ki so znašale zadnje tedne malo cenjeno najmanj 30.000 mož, vedno zopet brezuspešno napadajo naše pozicije.

Armada generala von Arza je v obmejnem odseku severozapadno od Ocne zavrnila več sunkov.

Pri armadi generala von Kövessa so se vršili ljuti boji na obeh straneh ceste Valeputna—Jakobeny, kjer sovražnik s posebno žilavostjo od početka svoje razbremenilne ofenzive naskakuje čete generalov von Habermanna in von Scheuchenstuela, kakor tudi boji v prostoru severno od Tatarskega prelaza. Vse žrtve Rusov so bile zaman.

Dunaj, 12. decembra.

Rusko napadalno delovanje v obmejnem prostoru zapadno in severozapadno od Ocne tudi včeraj ni popustilo. Sovražnika smo povsod zavrnili ter izravnali od njega predvčerajšnjem dosežen uspeh s protisunkom. Na prelazni višini pri Valeputni in severozapadno od tam je nasprotnik v današnjih jutranjih urah izredno silno napadel.

Tudi v pokrajini Ludove in ob Smotrecu je ostalo več močnih napadov brezuspešnih.

Dunaj, 13. decembra.

Ruski napadi zapadno in severozapadno od Okne se nadaljuje. Tudi včeraj so ostali popolnoma brezuspešni. Pri armadi generalobersta von Kövessa je vladal razmeroma mir, ko so se izgub polni napadi Rusov v zgodnjih jutranjih urah zlomili.

Razen uspešnih izvidnih pohodov ob Bistrici Solotvinski ničesar pomembnega.

Bitka ob Sommi.

Berolin, 9. decembra.

V pokrajini ob Sommi je bil posamezne ure topovski boj silen. Po noči proti našim pozicijam pri Le Transloyu prodirajoče močne patrolje smo z ognjem in v bližinskem boju prepodili. Več Avstralcev je ostalo pri tem v naših rokah.

Berolin, 10. decembra.

V pokrajini ob Sommi se je zvečer artiljerijski ogenj ojačil. Močne angleške patrolje, ki so prodrle ponoči zapadno od Gueudecourta, smo pognali nazaj.

V Champagni, južno od Riponta, so vrgle naše skupine s sunkom Francoze iz neke sape, ki smo jo bili opustili ter so jo bili nato zopet zasedli. V Vogezih zapadno od Markircha, so nasavski domobranci brez lastne izgube pripeljali iz francoskega jarka več lovcev in eno metalo min.

Berolin, 11. decembra.

Na obeh bregovih Somme se je včeraj bojno delovanje artiljerije močno stopnjevalo. Tudi na fronti severovzhodno od Reimsa je od opoldneva naprej prihajal sovražni ogenj vedno močnejši.

Z obsežnimi razstrelitvami ob Butte du Mesnil (Champagna) in pri Vanquoisu (Argoni) smo razdejali precejšnje dele francoske pozicije. Na vzhodnem bregu Mose so delovali naši težki topovi proti jarkom in baterijam sovražnika. Ob verdunski fronti smo z obrambnim ognjem in v boju v zraku zbili 7 sovražnih letal.

Berolin, 13. decembra.

Razen od časa do časa živahnega artiljerijskega ognja v pokrajini ob Sommi in Mosi ter ponočnih spopadov patrolj pri nobeni armadi večjega bojnega delovanja.

Berolin, 14. decembra.

Ob Sommi živahen ogenj v posameznih odsekih. Zvečer so se pričeli na vzhodnem in zapadnem bregu Mose sunki Francozov.

Ministrska kriza na Francoskem.

Po seji francoskega ministrskega sveta, so podali državni ministri Freycinet, Combes, Bourgeois, Cochon in Guesde demisijo.

Program Lloyd Georgea.

London, 10. decembra. „Weekly Dispatch“ poroča: Program Lloyd Georgea obsega tele točke: Oboroženje trgovskih ladij, priprava za pomladansko ofenzivo, mobilizacija civilnih oseb med 16. in 60. letom, koraki, da se stori blokada efektivno, izdaja nakazil na živila, pomnožitev domače produkcije živil, prepoved del, ki niso za vojno bistvena, prisilne odredbe proti razsipnosti in končno uvedba brezmesnih dni.

Briand o miru.

Amsterdam, 9. decembra. V francoski zbornici je bila tajna seja, v kateri se razpravljalo o eventualnosti miru. Ministrski predsednik Briand je izjavil, da prevzame popolno odgovornost, da bodo vsi zavezniki do konca vztrajali na strani Francije. Skupno zmagati ali propasti, to je geslo zaveznikov. Prihodnji teden bo v Londonu posvetovanje o skupni izvršitvi v francoskem parlamentu storjenih sklepov.

Pogodba med Anglijo in Nizozemsko.

Iz Washingtona poročajo, da sta Anglija in Nizozemska sklenili tajno pogodbo, glasom katere se Nizozemska zaveže, da bo preprečila prevoz in izvoz živil v Nemčijo. Anglija pa bo od Nizozemske kupila vsa preostajajoča živila za višjo ceno, kakor bi plačala Nemčija.

Na Balkanu.

Macedonsko bojišče.

Berolin, 9. decembra.

Severno od Bitolja in v loku Črne so izvršile ententne čete včeraj zopet močen razbremenilni sunek. Ponesrečil se je. Nemške in bolgarske čete so krvavo zavrnille vse napade Francozov in Srbov.

Berolin, 10. decembra.

Na višinskih pozicijah severno od Bitolja in severovzhodno od Paralova je ležal močan artiljerijski ogenj, kateremu so sledili lahko zavrtni napadi v loku Črne. Vzhodno gornjega jezera Tahinos so zavrnille bolgarske prednje straže eno angleško stotnijo.

Berolin, 12. decembra.

Z ljutostjo naskakujejo dan na dan ententne čete, zlasti Srbi, proti nemško-bolgarskim pozicijam na obeh bregovih Črne. Tudi včeraj so utrpeli tam zopet težak krvav poraz.

* * *

Grožnja kralja Konstantina ententi.

London, 10. decembra. Poročila iz Pireja z dne 8. t. m. pravijo: Kralj Konstantin je sporočil nekemu poslanstvu v Atenah, da se bo pridružil Nemčiji v slučaju, da prekine ententa diplomat. stike.

Kralj Konstantin na Kreti odstavljen.

Ženeva, 12. decembra. „Agence Havas“. V Kaneji na Kreti se je vršilo zborovanje, ki je proglasilo Kralja Konstantina za izdajalca domovine. Sprejeta resolucija pravi, da ga ni smatrati več za grškega kralja. Vojaki so odstranili s svojih uniform kraljeve znake ter se pridružili revolucionarjem.

DNEVNE VESTI.

Slovesna božja služba povodom nastopa vlade Njeg. Veličanstva cesarja Karla I. je bila v Kranju minulo nedeljo ob 10. uri v župni cerkvi. Maši so prisostovali častniki z vojaštvom, uradništvo, mestni zastop, Gasilno in reševalno društvo, zastopniki društev ter korporacij in polno drugega občinstva.

Iz seje deželne odbora kranjskega dne 9. decembra 1916. Deželni odbor podpiše v imenu Kranjske dežele en milijon kron 5. vojnega posojila in sicer v zakladnicah potom deželne banke. — Za božična darila vojnim vdovam in sirotam se dovoli deželni prispevek 5000 K. Remuneracija ljudsko šolskemu učiteljstvu za kmetijski pouk v šolskem letu 1915/16 se določi enotno za celo deželo po K 1.20 od ure. Zdražitev savskega mostu pri sv. Jakobu se odobri. — Za vojno zbirko deželne centrale za domovinsko varstvo se dovoli nadaljni kredit.

Imenovanje. Stavbeni svetnik državne stavbene službe na Kranjskem Leo Bloudek je imenovan za višjega stavbenega svetnika.

Seja kranjskega občinskega odbora z dne 13. decembra 1916. 1. Naznanila županstva. Župan poroča, da se je v nedeljo, dne 11. t. m. po slovesni maši podalo občinsko predstojništvo z zastopniki raznih korporacij k gospodu c. kr. okr. glavarju, kjer je župan v imenu občine, Mestne hranilnice, Kreditnega društva, Gasilnega in reševalnega društva ter Narodne čitalnice podal udanostno izjavo. — Nadalje župan naznani, da je deželni odbor potrdil občinski proračun za l. 1917. — Na dopis c. kr. okr. glavarstva glede božičnice v tukajšnji vojaški božnici sklene odbor k tej prireditvi prispevati K 50. — Poročilo finančnega odseka. a) Občinski odbor ne sprejme ponudbe Ivana Engelmana za najemnino tržnine, šotarine in mestnih tehtnic. Obč. predstojništvo se naloži, da se s ponudnikom glede najemnine nadalje pogaja; ako ne bo mogoče doseči povoljnega usdeha, bo občina vse potrebno poskrbela v lastni režiji. b) Slični sklep napravi obč. odbor z ozirom na ponudbo Mavrilija Mayrja glede užitninske naklade na pivo. c) Odbor pritrdi sklepu ubožnega odseka, da se iz občinskega ubožnega zaklada podpiše za K 4000.— 5 1/2 % v 40. letih vračljivega, davka prostega V. državnega vojnega posojila. d) Potrdi se obračun tvrdke Franc Dolenc v Stari Loki za prevzeti, v Šmarjetni gori posekani občinski les v izmeri 514.301 m³ po K 30.50. Skupiček K 15.686.17 je občina že prejela in oziraje se na izvedeniško poročilo sklene občinski odbor, da se z ozirom na kulantno postopanje imenovane tvrdke ne zahteva nikakega povračila za malenkostno škodo, ki je nastala pri sekanju in spravilu lesa. e) Za leto 1916. se določijo podpore: Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 200 K, Zavodu sv. Nikolaja v Trstu 30 kron, Društvu Mladika v Ljubljani 50 K, Podpornim društvom za slovenske dijake na Dunaju, v Gradcu ter Pragi po 50 K in Narodni čitalnici v Kranju za ljudsko knjižnico 250 K. — Nato župan zaključuje sejo.

Dijaške kuhinje v Kranju. Tekom meseca novembra do 9. decembra so darovali „Dijaški kuhinji“: preč. g. Miha Koželj, župnik v pokoju v Kamniku 10 K, preč. g. Franc Kušar, nadžupnik v Mengšu 40 K, preč. g. Josip Potokar, župnik v Trzinu 4 K, g. Rudolf Kokalj, letni prispevek 50 kron, g. Bučar pri Plajbezu, priča Jože pl. Premmerstein 10 K, pri predčasnih promociji v veseli družbi zbrani Škofjeločani in Kranjci 44 K, meščani v Kranju za november 12.60 K, prof. zbor za november 11 K, g. Kramaršič Ed. želez. predsednik v Škofji Loki 42 kg svežega zelja, preč. g. Peter Bohinjec, župnik v Dupljah 5 K, g. Bogomir Krenner v Ljubljani 10 K, namesto venca na krsto pokojnemu Eug. Sajovicu so darovali; g. stavbeni svetnik Boleslav Bloudek 10 K, g. Fr. Ks. Sajovic 10 K, g. Ljudmila Verderber na Bledu 10 K, preč. g. Janko Meršolj, župnik v Ratečah 4 K, g. J. R. Hočevnar, lekarnar na Vrhniki 10 K, slavno mestno županstvo v Škofji Loki 50 K, g. Anton Pogačnik trgovec v Podnatu 4 K, g. „durakisti“ v Kranju 1 krono, preč. g. Janez Oblak, župnik na Bledu 3 krone, slavno županstvo na Jesenicah 20 K, meščani v Kranju za december 4.06 K, prof. zbor za december 12 K, preč. g. Aljančič Valentin, župnik v pokoju in duh. svetnik 10 K, „tarokisti, ki so se skregali“ 1.44 K. Vsem plemenitim darovalcem izreka odbor „Dijaške kuhinje“ iskreno zahvalo v imenu pridne in v teh hudih časih dobre hrane nad vse potrebne mladine. Odbor.

„Posredovalnici za goriske begunce v Kranju“ je daroval g. Jernej Hafner, vojni kurat 7 Reg. K 200.—, g. Joško pl. Premmerstein v Kranju K 100.—, g. dr. Marinko, župnik v Mavčičah K 10.—, g. Franc Zbašnik župnik v pok., Hrastje K 10.—, g. Ivan Pirjevec, račun. nadsvetnik v Kranju K 10.—, gospa Hrovatin v Kranju K 10.—. Plemenitim gospodom in blagi gospej, v imenu revežev — srčna hvala! — Obenem se prosi begunce, kateri so rokodelci ali šivilje v tem okraju, da se osebno ali pismeno javijo pri zgoraj omenjeni posredovalnici. Vsem delazmožnim beguncem se pa nujno svetuie, da si preskrhe katerokoli delo!

Občni zbor Narodne čitalnice v Kranju se vrši danes zvečer ob 1/2 9. uri z običajnim sporedom v društveni bralni sobi.

Bankovci za eno krono bodo dani v promet dne 21. decembra t. l. Široki bodo 113 milimetrov in visoki 68 milimetrov.

Zboljšanje učiteljskih plač in pokojnin. Korrespondenčni urad poroča, da so se učnim močem srednjih in nižjih državnih učnih zavodov enkratni plačilni izboljški, doveljeni lani, priznali zopet za eno leto.

Umor grofa Stürgkha. Kazenska obravnava proti dr. Frideriku Adlerju, ki je ustrelil ministrskega predsednika grofa Stürgkha, bo v prvi polovici meseca januarja pred izjemnim sodiščem na Dunaju. Sodni zdravnik je dr. Adlerja spoznal za duševno zdravega in na podlagi tega je dr. Adler obtožen zaradi hudodelstva umora. Obravnava bo javna in bo v enem dnevu končana.

Razglas glede oddaje kovin. S tuuradnim razglasom z dne 10. julija 1916 odredila se je bila splošna oddaja knvijskih predmetov, kateri dolžnosti se je v pravem patriotičnem čuvstvovanju tudi odzvalo številno prebivalstvo vseh slojev. A pokazalo se je, da marsikateri, ki so bili dolžni, oddati kovinske predmete v vojne namene, tega še do danes niso storili. Da se pa oddolžijo tej zahtevi, ki jo stavlja država na vsacega posameznika, vsi brez izjeme, odrejuje c. kr. okrajno glavarstvo na podstavi razpisa c. kr. deželne vlade z dne 21. novembra 1916 št. 35.592 sledeče: Kdor koli iz kateregasibodi vzroka do danes še ni oddal kovinskih predmetov (iz bakra, mesinga, niklja, čina), se pozivlja, da odda te predmete dne 20. decembra 1916 ob 9. uri dopoldne naprej pri sledečih zbiralnicah: 1.) Vsi prebivalci sodnega okraja Kranj pri županstvu v Kranju. 2.) Vsi prebivalci sodnega okraja Škofjaloka pri županstvu v Škofjiloki. 3.) Vsi prebivalci sodnega okraja Trzin pri županstvu v Trzinu. Sprejemala bo predmete posebna komisija, ki bo dala vsakemu posamezniku za oddane predmete potrdila oddaje. Katere predmete je oddati, razvideti je iz tuuradnega razglasa z dne 10. julija 1916 št. 18585. Se posebej se poudarja, da je oddati kuhinjsko posodo iz bakra, bakrene kotle od štedilnikov, možnarje iz medi (mesinga) pralne kotle ter navadne vodne posode kakor tudi kopelne banje iz bakra, dalje kuhinjsko posodo iz niklja. Kovinske predmete mora vsakdo na svoje stroške prinesiti v gori označene zbiralnice. Kdor kovinskih predmetov ne bo oddal, bo najobčutnejše kaznovan (z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev.) V danem slučaju s strogim zaporom od 3 mesecev do 3 let ter poleg tega še z denarno kaznijo 2000 kron. Ker se bo vršila glede oddaje kovin stroga preizkava, se svetuje vsakomur, da se odzove svoji dolžnosti in odda, kar mora oddati. Dotičniki, katerim je bila prevzemna komisija svoječasno pustila vodne ali pralne kotle ali drugo posodo dotlej, dokler si ne nabavijo drugih, se tem potom pozivljajo, da te predmete brez odloga oddajo. C. kr. okr. glavarstvo se nadeja, da se bo vsak posamezni odzval tej svoji dolžnosti in da c. kr. sodišča ali c. kr. okrajno glavarstvo, ne bodo prišla v položaj, posluževati se postavnih, strogih kazenskih določil. Odškodninski zneski za že oddane kovinske predmete se bodo v kratkem izplačali, kar se daje tem potom v splošno vednost.

Izkaznice za kavo, katerih veljavnost bi potekla z dne 23. decembrom 1916 se podaljša do 20. januarja 1917. V tem času, torej do 20. januarja 1917 se novih izkaznic za kavo ne bo izdajalo. — Od 11. decembra 1916 naprej se sme v gostilniških in krčmarskih obratih (kavarnah) oddajati pijače iz kave, sama ali pomešana z mlekom ali drugimi pridelki dalje prodajati take pijače čez ulico le v času od 5. ure zjutraj do 10. ure dopoldne ter od 8. do 10. ure zvečer. Prestopki tega ukaza kaznovani se bodo z denarnimi globami do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev even. z odvzetjem obrtne pravice za vedno ali za določen čas.

Razširjajte naš list.

110/313.

OKLIC.

Obrtna zadruga v Kranju priredi v petek, dne 29. decembra 1916 t. l. ob 8 uri zjutraj v zadrugi pisarni preizkušnje obrtnih vajencev in vajenk. Vajenci in vajenke, ki so učno dobo dopolnili, naj vložijo pismene prošnje najkasneje do 23. decembra t. l. na obrtno zadrugo v Kranju. Ravnotako naj se priglase k preizkušnji vajenci, rojeni v letih 1890 in 1899, katere bode načelništvo po možnosti oprostilo. Oprosnina znaša 6 K.

V Kranju, dne 6. decembra 1916.

Načelništvo.

Kupim vsako množino

smrekovega
orehovega
jesenovega
češnjinega
hruševega
lipovega
hrastovega

lesa

na vago ali na meter. Debelina od 30 cm naprej.

Kupim tudi

suhe koprive po 6 K za 100 kg.

Natančnejša pojasnila daje

L. REBOLJ, KRANJ.

Vojne dopisnice

v poljubnih
množinah
oddaja

Tiskarna „Sava“
v Kranju.

Varujte se po-
naredb!

Mlado, staro
Vsak pove:

Ta pa je za me!

Ker se samo z njim krepčam,
Vedno zdrav želod'c imam!

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od Rastlinske destilacije
„FLORIAN“ v Ljubljani.

„KINO IDEAL“ V LJUBLJANI.

Sobota 16., nedeljo 17., ponedeljek 18. decembra.

Učinkovit spored za tri dneve:

Sascha Messtrov teden 109 a.

Vojne aktualnosti.

Pipsa navdušuje balet.

Humorja polna burka.

Prvi Alwin Neuss
umetniški film

DINAMIT.

Senzacijski igrokaz v 4 delih. Sestavila William Kahn in Ed-
mund Edel. Alwin Neuss in Leontina Altenhofen v glavnih vl.

Mladini neprimerno!

Mladini neprimerno!

Torek 19., sredo 20., četrtek 21. dec.: Velikanski program:

Pozor! Samo ob teh treh dneh predstave po 2 uri: ob 3., 5., 7. in 9. zv.

Strašilna ura.

Detektivski roman v 4 dejanjih. Sestavil in vpriporil Joe May.
MAX LANDA kot Joe Deeks v glavni vlogi.

Noč v valčkih.

Veseloigra v treh dejanjih. Sestavila Danny Kaden in Hans
Kraly. V glavni vl. Albert Paulig, Hani Weisse in Kata Dorsch.

Mladini neprimerno.

Mladini neprimerno.

Prednaznanilo: 22. decembra: Na splošno zahtevo! **HOMUN-
CULUS.** Prvi del filma v 4 dejanjih z OLAF FÖNSSOM.

Cene prostora: Ložni 1.60; parketni 1.40; rezervirani 1.20; I. pr. -90; II. pr. -50.
Vojaki: 1.60; 1.40; 1.20; I. pr. -90; II. pr. -50.
Dijaki: 1.20; 1.00; 0.80; I. pr. -60; II. pr. -40.

**Najstarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic
v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)
priporoča

2 52-47

svojo bogato zalogo

sukna, letenskih modnih blagov, cefirov in batistov za ženske bluze in
obleke, pike, kambrikov, levantinov, ševijotov, kamgarnov in lodnov za
pelerine, šifona, bele kotenine in platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satena-
stih in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga.**
Volneni robci, pleti najnovejših vzorcev in najboljše kakovosti.

Snežne kape, trebušnike, naročnike, rokavice in nogavice za vojake.
Svilnati robci najnovejših vzorcev.

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
460.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ na leto
in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer
dolжник v teku 45 let popolnoma poplača poso-
jilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsa-
kega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1915. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

6 milijonov 120 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 3 milijone 900 tisoč kron.

4 $\frac{1}{4}$ %

brez odbitka rentne-
ga davka, katerega
plačuje hranilnica iz
lastnega. Narasle in
nedvignjene vložne
obresti pripisuje h ka-
pitalu vsakega pol leta
— to je dne 30. junija
in dne 31. decembra
— ne da bi bilo treba
vlagateljem se zgla-
šati radi tega pri hra-
nilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega
rezervnega zaklada mestna občina Kranj z
vsem svojim premoženjem in z vso svojo dav-
čno močjo. Da so hranilne vloge res varne,
priča zlasti to:

**da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev, ter župnišča cerkveni
denar.**

**Ta najstarejši in največji denarni za-
vod na celém Gorenjskem uraduje
v Kranju na rotovžu**

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak tržni
dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.